УДК: 35.08. (477)
Дудіна С.В.[1], Бондаревич І.М.[2]
[1] студ. гр. ГФ-314 НУ «Запорізька політехніка»
[2] канд. філос. н., доц. НУ «Запорізька політехніка»

СУЧАСНІ ЦІННОСТІ: УСПІХ ТА ІЛЮЗІЯ УСПІХУ

С.В. Дудіна, І.М. Бондаревич

У сучасному суспільстві поняття успіху здебільшого асоціюється з матеріальними досягненнями – грошима, кар'єрою, соціальним статусом і популярністю. Це ті зовнішні ознаки, які легко побачити, порівняти і оцінити. Натомість такі цінності, як внутрішня глибина, моральність, духовний розвиток або справжнє щастя, залишаються на другому плані – невидимі, хоча є значно важливішими для повноцінного життя.

Цей дисбаланс частково зумовлений розвитком капіталістичної економіки, яка ставить на перше місце продуктивність, прибуток і ефективність. Людина дедалі частіше розглядається не як особистість, а як «інструмент», що повинен приносити вигоду. Відповідно, успішним вважається той, хто досягає максимальної користі з точки зору системи.

Велику роль у формуванні такого уявлення про успіх відіграє масова культура. Через рекламу, соціальні мережі, телебачення та кіно нав'язується образ ідеального життя: розкоші, слава, дорогі речі, популярність. Молода людина поступово звикається із думкою, що саме в цьому полягає сенс існування. Водночас духовні та моральні цінності, будучи немонетизованими здаються чимось другорядним і навіть непрактичним.

Ще одним чинником є природна схильність людини до соціального порівняння. Ми часто оцінюємо себе не за внутрішнім відчуттям задоволення чи гармонії, а у порівнянні з іншими: хто має більше, хто виглядає краще, хто досяг більшого. У такому середовищі важко залишатися вірним собі й не піддатися тиску загальноприйнятих уявлень про успіх.

Крім того, у світі, сповненому нестабільності, війн, економічних і кліматичних криз, люди шукають хоч якусь опору. Ілюзію безпеки часто дають саме гроші чи статус. Хоча це і не стовідсоткова стабільність, але більшістю вона сприймається як реальний захист від хаосу.

Важливу роль також відіграє відсутність філософського мислення у повсякденному житті. Молоді люди не часто замислюються над сенсом, метою і внутрішніми потребами і процесами. Усе зводиться до практичного: «Як заробити?», «Як досягти кар'єрного росту?». Натомість запитання «Хто я?», «Навіщо я живу?» – залишаються без відповіді.

Разом з цим, у багатьох філософських традиціях справжній успіх трактується інакше. Стоїки вважали, що успішним є той, хто має контроль над собою. Буддистська думка наголошує на звільненні від прив'язаностей. Екзистенціалісти говорили про автентичне життя як єдину форму справжньої свободи. В цілому це виглядає як дві крайнощі, посеред який кожний може знайти свій «золотий перетин». Його маркером є відчуття свободи, пошуку, спроможності, задоволення, інтересу до життя як явища. Тоді справжній успіх не буде вимірюватись лише грошами і статусом, а й внутрішньою реалізацією, усвідомленістю, гідністю й спроможністю залишити після себе щось цінне не лише в матеріальному сенсі. Без цієї глибини успіх стає лише блискучою огорткою, яка з часом втрачає сенс.